

Saffet Arıkan (1888-1947)

Erzincan'ın eski ailelerinden Cıngılı oğullarına mensup olan ve 1888'de Erzincan'da doğan Saffet Bey, Türkiye'nin askerî ve siyasî tarihinde önemli rol oynamış devlet adamlarından biridir. Amcası Tahir Bey Erzincan Alay beyi olduğu için aile, Alaybeyoğulları adıyla da anılmaktadır. İlk ve ortaöğrenimini Erzincan ve Erzurum askerî okullarında tamamlayan Saffet Bey, Harbiye Mektebinden sonra 1910 yılında Harp Akademisinden kurmay yüzbaşı rütbesiyle mezun oldu. Staj için önce Erkan-ı Harbiye-i Umumiye Üçüncü şubesinde görevlendirildi. Daha sonra Yemen'e Kolordu Kumandanlığı emrine gönderildi. Yüzbaşı Saffet Bey, I. Dünya Savaşı sırasında II. Tümen Kurmay Başkanlığına getirildi. Çanakkale savaşlarına katıldı. Binbaşılığa terfi ettikten sonra Almanya'ya gönderildi. Almanya'dan dönünce Bakü seferine katılan Saffet Bey, Harbiye Nazırı İzzet Paşa'nın yaverliğini yaptı ve İstanbul'un işgaline kadar Birinci Ordu Müfettişliğinde kaldı. Saffet Bey, İstanbul'un işgalinden sonra Ankara'ya gitti. Millî Mücadele sırasında çıkan Anzavur İsyanının bastırılmasında görev aldı. 26 Haziran - 1 Aralık 1921 tarihleri arasında Garp Cephesi Kurmay Başkanlığı yapan, daha sonra Moskova Ataşeliğine atanan Saffet Bey, ardından orduya cephane sağlamak amacıyla Almanya'ya gidip 1923'te Ankara'ya döndü. 1925-1931 yılları arasında Cumhuriyet Halk Partisi Genel Sekreterliği yapan Saffet Bey'e, 3 Ocak 1935'te Mustafa Kemal Atatürk tarafından Arıkan soyadı verildi. TBMM' de ikinci devreden itibaren Kocaeli, Erzincan, Konya milletvekilliği yapan Arıkan, hükûmette 1925-1931 yılları arasında Millî Savunma, 1935-1938 ve 1940-1942 yılları arasında da Millî Eğitim Bakanı olarak görev aldı. Köy Öğretmen Okulları, onun bakanlığı sırasında kuruldu. 14 Temmuz 1942 tarihinde Erzincan milletvekili iken Berlin Büyükelçiliğine atanan Arıkan'ın bu görevi 1944'te sona erdi. Saffet Arıkan, 26 Kasım 1947 tarihinde yine Erzincan milletvekili iken hayata gözlerini yumdu. Saffet Arıkan, gerek savaş yıllarında asker olarak gerekse Cumhuriyet'in kuruluşundan sonra bir siyasetçi, bir devlet adamı olarak hep Atatürk'ün yanında, yakınında olmuştur.

Asiye DUMAN

KAYNAKÇA

Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Cumhuriyet Arşivi, Fon kodu: 030.18.1.2 Yer Numarası: 99.63.8.

Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Cumhuriyet Arşivi, Fon kodu: 030.10 Yer Numarası: 124.886.7.

Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Cumhuriyet Arşivi, Fon kodu: 03,10 Yer Numarası: 77.508.1.

Büyük Kültür Ansiklopedisi, 2. Cilt, Başkent Yayınları, Ankara 1984.

İnönü Ansiklopedisi, 3. Cilt, MEB, Ankara 1949.

"Saffet Arıkan", **K. Atatürk Yolu Dergisi**, Yıl 1, S 1, 1 Mart 1959, s.6.

TEVETOĞLU, Fethi, "Cumhuriyet Devri Millî Eğitim Bakanları", **Hayat Tarih Mecmuası**, Yıl 9, C 2, S 9-10, 1 Ekim 1973, s.111.

Türk ve Dünya Ünlüleri Ansiklopedisi, 1. Cilt, Anadolu Yayıncılık, İstanbul 1983.

22/07/2024 tarihinde <https://ataturkansiklopedisi.gov.tr/bilgi/saffet-arikan-1888-1947/?pdf=3395> adresinden

erişilmiştir